

ĐẠI TƯỚNG VÕ NGUYỄN GIÁP QUA CÁC CA KHÚC CÁCH MẠNG

Trương Thị Thu Thanh

Trường Đại học Phú Yên

Email: truongthuthanhdhpy@gmail.com

Ngày nhận bài: 29/03/2022; Ngày nhận đăng: 01/06/2023

Tóm tắt

Đại tướng Võ Nguyên Giáp là nhân vật không những mang tầm vóc lớn trong lịch sử, trong lòng mỗi người dân Việt và trong cả văn hóa, nghệ thuật, sân khấu, điện ảnh mà còn là một vị tướng có tiếng vang xa đến cả bạn bè năm châu với những chiến công lừng lẫy chấn động địa cầu. Ngoài những đề tài mà các tác giả trước đây đã nghiên cứu về ông, trong bài viết này, chúng tôi xây dựng hình tượng Võ Nguyên Giáp qua các ca khúc cách mạng là một vị Tổng tư lệnh hết lòng “vì nước vì dân”, là một tướng quân hào hùng và là một “anh Văn” trong lòng quân dân.

Từ khóa: *Đại tướng Võ Nguyên Giáp, “anh Văn”, ca khúc cách mạng*

General Vo Nguyen Giap through some revolutionary songs

Truong Thi Thu Thanh

Phu Yen University

Received: March 29, 2022; Accepted: June 01, 2023

Abstract

General Vo Nguyen Giap is not only a character of great stature in the history, in the heart of every Vietnamese person, in the culture, art, theater and cinema, but also a general who resonates far and wide to friends all over the world with glorious feats that shook the entire globe. In addition to the research that the previous authors have studied about him, in this article, we aim to build up the image of Vo Nguyen Giap through some revolutionary songs as a commander-in-chief struggling wholeheartedly "for the country and for the people", as well as being a heroic general and a "brother Van" in the hearts of our army and people.

Keywords: *General Vo Nguyen Giap, “brother Van”, revolutionary songs*

Đại tướng Võ Nguyên Giáp - một hình tượng quan trọng trong chặng đường lịch sử Việt Nam từ đầu thế kỉ XX đến nay. Một con người mang tầm vóc lịch sử, danh tiếng vang vọng năm châu. Một tượng đài Đại tướng văn võ vẹn toàn được khắc họa đậm nét qua nhiều bài hát tiêu biểu của các nhạc sĩ: Doãn Nho, Bùi Hoàng Yến, Thượng tá Tổng Minh Lung, nhạc sĩ Lê Gia Hiếu và nhiều nhạc sĩ khác. Họ đã viết lên

bằng tất cả tấm lòng của mình dâng tặng vị Tổng tư lệnh tối cao quân đội nhân dân Việt Nam. Và, những bài hát ấy cũng được thể hiện đặc sắc bởi các ca sĩ, nghệ sĩ, kể cả tập ca hay thiếu nhi.

1. Một vị Tổng tư lệnh hết lòng “vì nước vì dân”

Hình tượng Đại tướng Võ Nguyên Giáp là nguồn cảm hứng lớn đối với người cầm bút. Một nhân vật lịch sử nhưng xuất

hiện trong cả văn chương lẫn âm nhạc. Nhiều bài hát viết về Đại tướng lần lượt ra đời bởi các chiến sĩ đã từng tham gia chiến đấu trên các chiến trường hay từ các nhạc sĩ, nhà thơ.

Nhạc sĩ Bùi Hoàng Yến đã bộc lộ tình cảm tôn kính và lòng tự hào của mình đối với Đại tướng qua bài hát *Tướng quân Võ Nguyên Giáp*. Bằng những ca từ, bằng những hành khúc đặc sắc nhạc sĩ Bùi Hoàng Yến đã khắc họa chân dung về vị Tổng tư lệnh “không màng vinh hoa, không ngại buồn phiền” (lời bài hát *Tướng quân Võ Nguyên Giáp*) sẵn sàng ra đi chiến đấu vì sự tự do của dân tộc.

“Xứng danh người anh Cả, trọn cuộc đời vì nước vì dân

...Vẫn theo tiếng gọi non sông, ra đi giải phóng quê hương...

Không màng vinh hoa, không ngại buồn phiền

Cả cuộc đời vì nước vì dân, mắt nhìn phía trước, thẳng bước”

(lời bài hát *Tướng quân Võ Nguyên Giáp*)

Tình yêu nước của Đại tướng lớn dần theo năm tháng. Ông để lại sau lưng quê hương Quảng Bình với bao niềm thiết tha. Quê hương nơi có những người thân ruột thịt, có dòng Kiến Giang, Lê Thủy đã gắn bó những vui buồn của một thời ấu thơ. Dẫn cho quê hương thân thương đầy quyền luyến, phía trước đây gian khổ và hiểm nguy hay dù cho thời gian có quay trở lại hoặc bản thân có quyền được lựa chọn thêm một lần nữa nhưng ông vẫn giữ nguyên quyết định ban đầu của mình. Người “vẫn sẽ đi lại con đường mà người đã đi” (lời bài hát *Tướng quân Võ Nguyên Giáp*)

“Tay ôm Lê Thủy, soi mình bên dòng Kiến Giang,

Mắt nhìn xa xăm, núi non giang sơn điệp trùng...

Nếu cuộc đời có cho đi lại từ đầu

Tướng quân vẫn sẽ đi lại con đường mà người đã đi”

(lời bài hát *Tướng quân Võ Nguyên Giáp*)

Ca sĩ Huỳnh Lợi cùng tập ca đã phối hợp nhịp nhàng trong những ca từ mà nhạc sĩ Bùi Hoàng Yến đã lựa chọn, hòa theo đó là điệu nhạc ngọt ngào của dân ca Quảng Bình làm cho bài hát vang lên vừa hào hùng vừa dịu dàng theo cái vốn có của âm nhạc, gây ấn tượng mạnh về sự tự hào Đại tướng trong lòng người nghe. Qua bài hát, từ tác giả, ca sĩ đến người nghe cũng không thể ngăn dòng nước mắt xúc động trước một tướng quân “cả cuộc đời vì lí tưởng Hồ Chí Minh/ Cả cuộc đời người hi sinh cho dân tộc” (lời bài hát *Vị Đại tướng của nhân dân*).

Vì tình yêu dân tộc vô bờ bến, Đại tướng sẵn sàng quên mình lo cho dân cho nước. Đôi chân ấy, khối óc ấy, trái tim ấy mãi không biết mỏi, mãi không chùng bước để tiến lên, vượt qua rừng cao, vực thẳm, đối diện với hiểm nguy vì một niềm khắc khoải lớn về sự thống nhất nước nhà.

“Miền Nam đại thắng, Mỹ điêu tàn

Lệnh vang thần tốc tan quân ngụy

Nam Bắc một nhà thỏa ước mơ”.

(lời bài hát *Hát về người Đại tướng của nhân dân*)

Tướng quân Võ Nguyên Giáp cùng các đồng đội không ngại rừng cao hiểm trở, không sợ những loại vũ khí tối tân, hiện đại, quân số của địch có khi lên đến hơn mười sáu ngàn quân, với những hệ thống cộng sự trận địa đã được củng cố vững chắc và tăng cường các loại hỏa lực mạnh của Pháp tại Điện Biên Phủ. Dù cho đạn bom của quân thù ngày đêm cày xới đất nước, đe dọa đến cả tính mạng nhưng ông cùng đồng đội chiến đấu hi sinh cho đất nước:

“Hiển trọn đời mình cho Tổ quốc hôm nay
Hiển trọn đời mình cho mảnh đất hồi sinh”

(lời bài hát *Trở về Điện Biên*)

Trách nhiệm trên vai không cho phép vị Tổng tư lệnh ngừng suy nghĩ thâu đêm để tìm cách đánh giặc chắc thắng. Trong đêm khuya khi con suối Mường Phăng róc rách, rừng Phiêng Nậm nằm im lìm và mọi người đã yên giấc ngủ, Đại tướng Võ Nguyên Giáp vẫn một mình ở lại đài quan sát trên đỉnh Pú Đồn để “nhìn Mường Thanh trước mỗi trận đánh”.

“Suối Mường Phăng hát tôi nghe

Bài ca bao đêm không ngủ

Rừng Phiêng Nậm chỉ tôi hay

Đài quan sát trên đỉnh Pú Đồn

Nơi Đại tướng nhìn Mường Thanh trước
mỗi trận đánh”.

(lời bài hát *Về Mường Phăng nghe kể chuyện ngày xưa*)

Mỗi một trận đánh là một lần quyết tử của đồng đội với quân thù nên buộc Đại tướng không thể ngã lưng nghỉ ngơi. Sinh mạng bộ đội có được bảo toàn, vận mệnh đất nước có được đổi thay, hạnh phúc muôn dân có được trọn vẹn hay không đều phụ thuộc phần lớn vào sự tài năng của Người. Tiếng nhạc nhẹ nhàng của bài hát *Về Mường Phăng nghe kể chuyện ngày xưa* cùng những ca từ gần gũi mà nhạc sĩ Quỳnh Hợp sử dụng đã dẫn đưa chúng ta về một thời oanh liệt và hào hùng của chiến dịch Điện Biên Phủ. Điện Biên nơi Mường Phăng, nơi có một tướng quân “bạc tóc đêm trắng/Nghĩ cách đánh hay”. Đồng với cảm xúc của nhạc sĩ Quỳnh Hợp, Thượng tá Tổng Minh Lung và nhạc sĩ Lê Gia Hiều cũng khắc họa hình ảnh vị Tổng tư lệnh lặng lẽ, hiền hòa với bao lắng đọng của thời gian.

“Bạc tóc đêm trắng

Nghĩ cách đánh hay

Nhân nghĩa trần đầy

Tấm lòng đại tướng

Lòng ta tha thiết

Thầy giáo kính yêu

Với muôn triệu người

Ông là chiến sĩ

Vàn vạt ánh sao

Với muôn đồng bào

Ông là chiến sĩ”.

(lời bài hát *Người Đại tướng của nhân dân*)

Sự tôn kính và lòng ngưỡng mộ của tác giả gieo trên từng từ, từng câu và từng nốt nhạc trong bài hát. Qua bài hát, ai cũng cảm nhận được tình cảm của người học trò đối với người thầy đáng kính, của người lính đối với một Đại tướng tài năng. Một vị Tổng tư lệnh luôn đấu đấu nỗ lực tìm cách thắng giặc mang lại hạnh phúc cho nhân dân. Từ tình yêu vô bờ bến, con người tài năng ấy đã lan tỏa tình yêu nước của mình đến đồng đội và tạo nên sự cộng hưởng lớn trong việc bảo vệ giang sơn, bờ cõi. Đồng đội cũng “noi gương anh Cả” sẵn sàng “lấy thân mình lấp lỗ châu mai/Thân chen cây pháo lặn dài/Thân làm giá súng nhớ hoài ghi công” (lời bài hát *Ám vang Điện Biên*).

2. Một Đại tướng hào hùng không quản hiểm nguy

Đại tướng Võ Nguyên Giáp cùng các anh bộ đội Cụ Hồ dù họ có “đổ mồ hôi” cũng luôn cố gắng hết sức “phá núi bắc cầu vượt rừng”, vượt “qua suối”, “đắp đường” để quyết đem “thắng lợi về đây”. Cùng với “súng đại bác quần lá ngựa trang” và “phương châm đánh chắc” của Tổng tư lệnh, quân ta tự tin tiến lên chiến đấu oai hùng, làm cho lực lượng quân thù có mạnh như “bão táp” thì cũng “phải tan” (lời bài hát *Giải phóng Điện Biên*). Qua các ca từ trong bài hát *Giải phóng Điện Biên*, nhạc sĩ Đỗ Nhuận đã vẽ lên bức tranh về một thời Điện Biên khói lửa. Trong bức tranh ấy hiện lên những con người kiên trung, dũng cảm vượt qua muôn ngàn chông gai, quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh. Và, đặc biệt, trong giờ phút quan trọng nhất đối với vận

mệnh Tô Quốc, tướng Giáp đã quyết định chuyển từ “đánh nhanh, thắng nhanh” sang “đánh chắc”, “tiến chắc”- một quyết định đúng đắn để đem lại vinh quang cho dân tộc, một quyết định thể hiện sự sáng suốt của Đại tướng trong quá trình chỉ huy quân đội nhân dân Việt Nam chiến đấu.

Nổi tiếp truyền thống yêu nước của quê hương, sự “bất khuất anh hùng” của cha ông, Đại tướng đi “theo tiếng gọi non sông” để “giải phóng quê hương”. Con người ấy đã trải qua “bao dậm đường”, “bao chiến trường”, “đãi nắng dầm mưa” chỉ vì hai chữ “bình yên” cho nhân dân. Người xứng đáng ghi tên mình vào sử sách của dân tộc và cả thế giới.

“Gia phong cha ông bất khuất anh hùng
Vẫn theo tiếng gọi non sông, ra đi giải
phóng quê hương.

Vượt qua bao dậm đường, trải thân bao
chiến trường, đãi nắng dầm mưa
Võ Nguyên Giáp tướng quân, tên người ghi
vào sử xanh

Tiếp theo các bậc cha anh oai hùng”
(lời bài hát *Tướng quân Võ Nguyên Giáp*)

Đại tướng trở thành một hình tượng vĩ đại, lừng lẫy với các chiến dịch đánh bại kẻ thù, đặc biệt là chiến dịch “Điện Biên Phủ chấn động địa cầu”, “vang lừng khắp năm châu” và thắng lợi Mùa xuân 1975 thống nhất nước nhà:

“Võ Nguyên Giáp tướng quân, tên
người hai cuộc trường chinh,
gắn theo nước mệnh nổi trôi oai hùng
Điện Biên Phủ chấn động địa cầu, ngày
thống nhất vang lừng năm châu”

(lời bài hát *Tướng quân Võ Nguyên Giáp*).

Ca sĩ Huỳnh Lợi đã rất thành công và tình cảm khi thể hiện bài hát này. Âm nhạc lên xuống trầm hùng cùng với thể hành khúc, ca từ vừa quyết liệt vừa gần gũi, nhạc sĩ Trường Sơn Đào Hữu Thi đã đưa người nghe dõi theo những bước chân của

Đại tướng trên các chiến trường trong bài hát *Anh Văn của đồng đội*. Từng bước chân oai phong, lẫm liệt của “anh Văn” đã “vượt Trường Sơn, vượt núi cao biển rộng” tiến công “thần tốc”, “táo bạo” quyết chiến quyết thắng quân thù. Một Tổng tư lệnh đầy khí phách, hiên ngang:

“Dấu chân anh, tiếng của anh vang khắp
mọi chiến trường
Mệnh lệnh thần tốc, thần tốc
tiến công táo bạo, táo bạo

Vượt Trường Sơn, vượt núi cao biển rộng”
(lời bài hát *Anh Văn của đồng đội*)

Lời bài hát vang lên như đưa chúng ta về với những “năm kháng chiến trường kì”, nơi Điện Biên với bom rơi lửa đạn có “người chỉ huy, người cầm quân giết giặc” đã đem lại chiến thắng vẻ vang cho dân tộc: “Nhớ những năm kháng chiến trường kì
Người chỉ huy, người cầm quân giết giặc
Từ chiến thắng Điện Biên để đất nước về
vang”

(lời bài hát *Vị Đại tướng của Nhân Dân*)

Người chỉ huy tài ba ấy chính là Đại tướng Võ Nguyên Giáp. Một vị Tổng tư lệnh tối cao được mọi người gọi thân mật là “anh Cả toàn quân ta”. Một vị chỉ huy luôn giữ vững niềm tin chiến thắng, luôn giữ trọn lời thề với “cha ông”, với non sông đất nước. Một “ý chí thép” rắn sắt như “thanh gươm quý gác giữa trời cờ hồng bay”, sẵn sàng cùng “bộ đội cụ Hồ” quét sạch quân “xâm lược từ bốn phương”. Đại tướng Võ Nguyên Giáp làm cho Điện Biên Phủ đi vào địa danh nổi tiếng trong “trang sử vàng”:

“Võ Nguyên Giáp đây anh Cả toàn quân ta
Khi quân xâm lăng gieo nỗi đau muôn nhà
Như nghe tiếng hồn thiêng liêng Thăng Long
Anh nắm tay thề trên chiến lũy cha ông
Võ Nguyên Giáp đây tên vàng của núi sông
Lấp lánh ý chí thép mà lòng sáng trong
xanh cây đời

Lung linh thanh gươm quý gác giữa trời cờ
hồng bay

.. Bộ đội cụ Hồ làm Điện Biên trang sử vàng
Làm phong ba quét xâm lược từ bốn phương”
(lời bài hát *Noi gương anh Cả toàn quân*)

Bài hát *Noi gương anh Cả toàn quân* ra đời trong niềm vui sướng của nhạc sĩ Đào Sơn vào năm 2009 khi ông cùng Đoàn ca múa nhạc đi công tác miền Bắc thăm Đại tướng Võ Nguyên Giáp. Bài hát đã khắc họa hình tượng tướng Giáp như là “người tiên phong”, là “anh Cả hiệu trung” rời quê hương ra đi “quyết chiến quyết thắng”, để “giữ non sông ta dài lâu”. Bên cạnh “anh Cả” là hình ảnh các anh “bộ đội Cụ Hồ” - những con người “đào hầm bằng đôi tay trần/Của người nông dân bỏ quê đi đánh giặc” (lời bài hát *Về Mừng Phăng nghe kể chuyện ngày xưa*). Họ đã góp một phần không nhỏ làm nên chiến thắng Điện Biên Phủ. Đại Tướng là tấm gương sáng cho toàn quân noi theo. Một tấm gương hiên ngang, kiên cường và bất khuất.

Chính sự tài ba, nhiều mưu lược trong chiến đấu, vị Tổng tư lệnh đã phát huy được sức mạnh toàn dân, toàn quân “để chiến công nối tiếp chiến công” từ “trận Điện Biên trên không giữa trời Hà Nội” tiêu diệt pháo đài bay B.52 đến “chiến dịch Hồ Chí Minh thống nhất nước nhà”:

“Mừng Phăng,
Mừng Phăng,

Nơi vị tướng giương cao lá cờ của Bác

Để chiến công nối tiếp chiến công

Trận Điện Biên trên không giữa trời Hà Nội
Chiến dịch Hồ Chí Minh thống nhất nước nhà”

(lời bài hát *Có một khu rừng như thế*)

Nhạc sĩ Tường Vi đã khắc họa bức tranh về “tướng Giáp” tài năng nhưng cũng vô cùng đức độ, không vì chiến công mà bất chấp tính mạng của đồng đội “vị tư lệnh tối cao quý từng giọt máu đào người lính”. Đại tướng thương quân lính như anh em

máu mủ của mình. Một chiến sĩ hi sinh là một nỗi đau mất mát lớn cho cả một đội quân, cho gia đình của chiến sĩ và cho cả dân tộc. Sự hi sinh mất mát sẽ để lại vết hằn đau khổ. Dù “anh Cả toàn quân” là vị Tổng tư lệnh tối cao nhưng ông cũng có gia đình, cũng đã từng là người lính bình thường như bao người lính khác nên Người hiểu cảm xúc của đồng đội. Người luôn rút ngắn khoảng cách để có thể gần gũi với quân và dân nhất. Một Đại tướng có tài, có cái tâm cao thượng, có cái tâm rộng lớn hiểu thấu nhân dân. Vì vậy, “suốt cuộc đời” ông “được gọi” bằng cái tên thân mật là “anh Văn”. Niềm tự hào to lớn đã thôi thúc nhạc sĩ Tường Vi viết lên ca khúc *Có một khu rừng như thế* đầy xúc động.

“Lòng tự hào cất cao tiếng hát

Về một con người danh tiếng năm châu
Vị tư lệnh tối cao quý từng giọt máu đào
người lính

Nên suốt đời được gọi “anh Văn”.

(lời bài hát *Có một khu rừng như thế*)

Đại Tướng Võ Nguyên Giáp hội đủ những tố chất của một vị tướng văn võ song toàn, nhân trí dũng như thế không phải tự nhiên mà có. Đại tướng đã được thừa hưởng một nền giáo dục truyền thống yêu nước từ gia đình, từ cha ông, được học tập từ tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh kính yêu. Không chỉ vậy, bản thân “anh Cả” luôn tôi luyện, luôn phấn đấu hết mình vì công cuộc đấu tranh vì tự do, hòa bình cho dân tộc. Và, cũng không dễ dàng gì mà một Đại tướng giỏi ra chiến trận là có thể chiến thắng quân thù, mà những thành công ấy bao giờ cũng cần có một sự nhất trí, đồng lòng, đoàn kết lớn của một tập thể từ lãnh đạo đến quân và dân. Cùng với đó là sự lãnh đạo sáng suốt của Bác Hồ, của Đảng Cộng sản Việt Nam.

3. Một “anh Văn” trong lòng quân dân

Hình tượng một Đại tướng Võ

Nguyên Giáp tài đức vẹn toàn dân đi vào trái tim của nhân dân một cách tự nhiên và thấm đượm nghĩa tình. Một tình yêu to lớn đối với Đại tướng của đồng bào Mường Phăng. Một sự tự hào, tôn kính của chiến sĩ, nhạc sĩ, ca sĩ đối với vị Tổng tư lệnh. Những ca khúc cách mạng viết về “anh Văn” được sáng tác rất nhanh và chỉ hoàn thành trong một thời gian rất ngắn. Thế nhưng khi ra mắt công chúng, các bài hát được khán giả đón nhận nhiệt tình. Bởi lẽ, từ giai điệu hào hùng của nhạc cách mạng cho đến sự ngọt ngào của các làn điệu dân ca mà nhạc sĩ lồng ghép trong những bài hát. Từ trái tim, từ tình yêu, từ sự ngưỡng mộ, sự tự hào của nhạc sĩ đối với tướng Giáp đến trái tim, sự tự hào của ca sĩ và người nghe. Các ca sĩ đã hát bằng tất cả sự suy tư, chiêm nghiệm, sự tôn kính của họ đối với Đại tướng.

Với giai điệu sâu lắng cùng ca từ đậm chất thơ đã khắc họa khu rừng một thời gắn bó giữa quân dân Tây Bắc với tướng quân Võ Nguyên Giáp. Nhân dân Mường Phăng “triều mến” gọi khu rừng - nơi Đại tướng chọn làm căn cứ Sở chỉ huy chiến dịch Điện Biên Phủ, nơi “tình dân thấm thiết ruột già”, nơi mà “anh Cả” và bộ đội “sớm tối giữ gìn như mảnh vườn riêng” là “rừng Đại tướng”. Nhạc sĩ đã khắc họa bức tranh của đồng bào Mường Phăng thể hiện niềm yêu quý “về một con người lấp lánh hào quang”. Một con người “suốt cả đời” luôn “gắn liền trận mạc”. Một Đại tướng “vẫn giữ” trọn “một niềm mang ơn nhân dân”.

“Có một khu rừng như thế
Với tình dân thấm thiết ruột già
Dân triu mến gọi rừng Đại tướng
Sớm tối giữ gìn như mảnh vườn riêng”.
(lời bài hát *Có một khu rừng như thế*)

Với hình thức phối âm, phối khí, hợp xướng của dàn nhạc giao hưởng từ Nhà

hát Nhạc - Vũ - Kịch đã làm người nghe rơi nước mắt khi nghĩ về một vị Tổng tư lệnh “binh dị” luôn gần gũi dân. “Anh Văn” sẵn sàng “cùng đắp chặn sui, chia củ sắn lùi” (lời bài hát *Có một khu rừng như thế*) với bà con. Những tháng ngày với biết bao nghĩa tình “Dân tin, dân yêu” Đại tướng như tin yêu chính người thân của mình. Và, khi chiến dịch thành công, ông không còn ở Mường Phăng nhưng trong lòng những người đồng bào nơi đây vẫn một lòng tôn kính Người. Họ đã coi khu rừng – nơi mà Đại tướng chọn làm căn cứ địa Cách mạng để chỉ huy chiến dịch Điện Biên là “ngôi đền thiêng” và họ gọi khu rừng ấy là “rừng Đại tướng”.

“Có một khu rừng như thế
Tiếng chim ca thấm mát tâm hồn
Muôn đời sau gọi rừng Đại tướng
Ngôi đền thiêng xanh giữa Điện Biên”
(lời bài hát *Có một khu rừng như thế*)

Hình tượng vị Tổng tư lệnh Võ Nguyên Giáp không chỉ sống mãi trong trái tim người dân Việt Nam mà tên tuổi của tướng quân được khắc sâu trong lòng bạn bè năm châu bởi sự tài năng, đức độ của ông.

“Đại tướng ơi! Đại tướng ơi!

Vị Đại tướng của nhân dân
Những chiến công bao oanh liệt vẫn còn
vang mãi

Bạn bè năm châu khắc tên Võ Nguyên Giáp”
(lời bài hát *Vị Đại tướng của nhân dân*)

Và khi Đại tướng đi về chốn vĩnh hằng thì hàng triệu người dân đều khóc thương nuôi tiếc. Nhạc sĩ An Thuyên cũng không kìm được niềm xúc động của mình mà buông lời tiếng đàn.

“Đàn ngân thương tiếc vô cùng
Đàn ơi nước mắt tuôn trào
Đất nước nhớ người vì nước quên thân”
(lời bài hát *Tiếng đàn*)

Bài hát mang chất liệu Nam Bộ cùng giai điệu gần gũi và quen thuộc thể

hiện một tình yêu vô bờ bến của tác giả đối với tướng Giáp. Hình ảnh một Đại tướng mang nỗi niềm lo âu, trăn trở khi miền Nam vẫn còn hứng chịu đạn bom. Người như “cánh chim” bay “ngang trời vẫn không biết mỏi” luôn mang trong mình với “mơ ước sống lo nhiều cho dân”.

“Tiếng đàn Tổ quốc

Toàn thắng reo ca cánh chim ngang trời
vẫn không biết mỏi

Vẫn mơ ước sống lo nhiều cho dân”.

(lời bài hát *Tiếng đàn*)

Qua bài hát, nhạc sĩ đã nói về một Tổng tư lệnh không chỉ sâu sắc nghĩa tình mà còn là một người có “tri thức cao vợi”, nắm bắt tâm lý quân dân và rất am hiểu chiến sự để hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ mà Đảng giao phó. Võ Nguyên Giáp trở thành “danh tướng muôn đời” làm “rạng rỡ Việt Nam”.

“Đàn ngân tri thức cao vợi.

Danh tướng muôn đời rạng rỡ Việt Nam”

(lời bài hát *Tiếng đàn*)

Khi quê hương Quảng Bình đón tướng quân về quê yên nghỉ, ngay cả bầu trời hôm ấy cũng lặng im, “nắng không vờn mây” và hàng ngàn cây cũng “xác xao”. “Núi” và “sông” đau đớn “quặn mình”. “Nhật Lệ xốn xang” và “cao xanh cũng rung lệ”.

“Quảng Bình chiều nay, nắng không vờn
mây

Xác xao ngàn cây, núi sông quặn mình.

Vẳng điệu hò khoan, mênh mang Kiến
Giang

Khoan hời hò khoan xốn xang Nhật Lệ

Đưa người về quê mẹ, thỏa ước nguyện
thời sinh,

Cao xanh cũng rung lệ, muôn dân kết một
lòng”.

(lời bài hát *Đất mẹ ngày về*)

Với điệu hò khoan cùng âm hưởng dân ca Nghệ An, bài hát *Đất mẹ ngày về* được chính ca sĩ Phạm Phương Thảo sáng tác và

biểu diễn. Bài hát mang giai điệu ngọt ngào nhưng buồn da diết như lời ru của mẹ đang ôm ấp “anh Văn” trở về quê hương yên nghỉ.

“Ơ.....

Lời ru mẹ...âm vang...ơ... đôi bờ xứ

Lệ...ngọt ngào...Kiến Giang...ờ..!”

(lời bài hát *Đất mẹ ngày về*)

Vị Tổng tư lệnh ra đi cả đất nước buồn như mùa thu vàng trút lá. Mùa thu ấy sẽ vẫn và mãi còn hiện diện trong lòng mỗi người dân Việt Nam và nhạc phẩm *Còn mãi với mùa thu* của Quỳnh Hợp đã chứng minh cho điều ấy qua từng nốt nhạc và giai điệu nhẹ nhàng chất chứa bao tình cảm tiếc thương của nhạc sĩ dành cho ông.

Ca khúc *Còn mãi với mùa thu* được nhạc sĩ Quỳnh Hợp sáng tác sau hai ngày khi Đại tướng Võ Nguyên Giáp qua đời nhưng đã nhanh chóng được nhiều khán giả đón nhận bằng niềm xúc động. Với giọng ca cao vút của Quỳnh Hợp cùng tiếng kèn saxophone da diết của nghệ sĩ Trần Mạnh Tuấn đã đưa chúng ta chìm mình vào một không gian có những giai điệu trữ tình lặng lẽ. Trong không gian âm nhạc ấy có một vị tướng già với đôi “bàn chân” nay phải bước từng bước “chậm rãi lần theo dấu gậy” và “đôi bàn tay nhăn nheo run rẩy”. Thời gian trôi qua, tuổi xuân cũng trôi qua, sự già nua đua theo ngày tháng nhưng đôi chân đã bước “qua hai cuộc chiến tranh” và đôi bàn tay “đã từng gieo khùng khiếp xuống đầu thù” vẫn in dấu trong trái tim hàng triệu trái tim người dân.

“Bàn chân qua hai cuộc chiến tranh

Giờ chậm rãi lần theo dấu gậy

Đôi bàn tay nhăn nheo run rẩy

Đã từng gieo khùng khiếp xuống đầu thù”

(lời bài hát *Còn mãi với mùa thu*)

4. Kết luận

Đại tướng Võ Nguyên Giáp suốt cuộc đời sống “hết lòng vì nước vì dân”,

kiên trung, bất khuất sẵn sàng chiến đấu hi sinh cho sự tự do, độc lập dân tộc. Bằng tài năng quân sự tuyệt vời của Đại tướng, cùng với sự lãnh đạo tài tình và sáng suốt của Bác Hồ, của Đảng Cộng sản Việt Nam, Điện Biên đã đi vào trang sử vàng trong cuộc chiến tranh giải phóng dân tộc. Dù cho “anh Văn” là vị Tổng tư lệnh tối cao nhưng trong suốt quá trình cùng anh em

binh sĩ chiến đấu, Người rất gần gũi với mọi người, yêu thương binh lính bằng tình thương “thấm thiết ruột rà” nên mọi người thường gọi Đại tướng bằng cái tên thân mật là “anh Văn”, là “anh Cả” của quân đội. Hình tượng Đại tướng Võ Nguyên Giáp đã đi vào trái tim nhân dân bằng tài năng và đức độ của Người. Một “Đại tướng của nhân dân” mang tầm vóc lịch sử □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Phạm Ngọc Anh (2020), *Võ Nguyên Giáp - tiểu sử*, Nxb Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- Võ Nguyên Giáp, Trần Đức Cường, Dương Đình Lập, Nguyễn Đức Cường (2014), *Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đại tướng Võ Nguyên Giáp với Quân đội nhân dân Việt Nam*, Nxb Văn hóa Thông tin.
- Lê Lựu, Hồng Cử, Trần Văn Trà (2017), *Võ Nguyên Giáp - Đại tướng trong lòng dân*, Công ty sách Thái Hà thế giới.
- Nguyễn Kim Nga, Lê Lan Hương, Bích Huyền, Nguyễn Văn Sự (2014), *Thế giới thương tiếc và ca ngợi Đại tướng Võ Nguyên Giáp*, Nxb Chính trị Quốc gia.
- Quân đội Nhân dân (1972), *Vị trí chiến lược của chiến tranh nhân dân ở địa phương và của các lực lượng vũ trang địa phương*, Bài nói chuyện của Đại tướng Võ Nguyên Giáp tại Hội nghị Quân sự địa phương toàn miền Bắc, tháng 7 năm 1970.
- Nguyễn Văn Trung, Nguyễn Văn Khoan, Nguyễn Văn Huyền (2013), *Đại tướng Tổng tư lệnh Võ Nguyên Giáp: Đại tướng của nhân dân, của Hòa Bình*, Nxb Thư viện sách nói dành cho người mù, 1 CD-ROM: Digital, stere ô.
- Unforgettable Days (2003), *Vo Nguyen Giap*, Nxb Thế giới.